

KOVÁCS ISTVÁN

Ellenőrzőkönyvecske

Az ösvény az erődnek mondott
meredek, sziklás part mentén vezetett.
Naponta arra jártam.
Reggeli imába csomagolt,
heges lélekkel,
s kopott hátitáskámmal,
melyben az ellenőrzőkönyvecske
a füzetek között lapult,
hogy csak lassított mozdulatokkal
lehesen megtalálni.
Ha egyest kaptam vagy intőt
– amit igazságtalannak,
a gyermek följelentésének tartottam –,
a háborús belövések-szaggatta partoldal
torz üregeivel rám-rámvicsorgott.
Nemegyszer összemarcangolt lélekkel értem haza,
ahol megbüntettek a beírásokért.
Ne cirkusolj! –
szakították félbe
magyarázkodásomat.
A mentség jogának hiánya
a szégyenérzetet
konoksággá jegyecésítette.
Egy idő után
izmosodó megátalkodottságomat is
rabságnak éreztem.
Mefogadtam;
széttaposom a kígyózó ösvényt,
hogy elpusztítsam a visszautat.
Fejemre tankos sapkát húzva
araszoltam rajta végig.
Hogy teljessé tegyem lázadásomat,
kiválasztottam a legijesztőbb parti üreget,
amelynek bokorbajszos–gyökérszakállas grimaszán belül
kőfogsorok csattogtak
a felvonulásokon megszokott
díszmenet-ütemben.
Fölkapaszkodtam hozzá.

Milyen természetes a bátorság
lélegzetvételnyre a félelemtől!
Fejemet
a meredély sötéten ziháló szájába kellett tenni,
mint oroszlánéba a cirkuszidomár.
Se dobpergés, se rivaldafény.
Már nem volt számomra menekvés,
ha túl akartam élni...

Csak az iskolatáska
csatjára találtak rá
az üreg alatti kőomláson,
s a széttépett ellenőrző
néhány lapjára...

Talány

Ezerkilencszáztizennégy decembere.
Lehullottak a levelek, de nem ért véget a háború.
Sőt, mintha csak ekkor kezdődne igazán.
Az orosz hadsereg
Galícia nagy részét elfoglalta.
Egy kozák század betör
a Duklai-hágóhoz közeli faluba,
pontosan oda,
ahonnan hatvanöt és fél évvel azelőtt elindulva
Miklós cár pár száz métert
belovagolt Magyarország területére.
„Ó, a cár!... A mi cárunk!...” –
köszöntötték lelkes áhítattal a helybéliek.
A honvédek megpróbálnak ellenállni,
akárcsak annak idején.
Századosukat legázolják a lovak.
Amikor feltápáskodna,
egy fiatal kozák borotvaéles saskájával suhintva
levágja fejét,
amelyet cirkuszi ügyességgel
még a levegőben elkap,
s hadizsákmányként magasba emelve
elvágtat vele.

Ezerkilencszáznyolcvankettő tavaszán
a csehszlovák határ közelében
villanyoszlopnak gödröt ásva
csontvázra bukkannak a csákányozó munkások.
A kihívott régészek
nem találják a dögcédulának hívott
azonosító lapocskát,
de a csatról és gombokról megállapítják,
hogy első világháborús honvéd
földi maradványairól lehet szó.
Újratemetéséhez
hiába akarnak többet tudni róla:
a csontokon nincsenek
gránátszilánk-roncsolások...
Azóta is megfejtetlen talány
a koponya hiánya.

